

अनुसन्धानकर्ता प्रहरी र अभियोजनकर्ता सरकारी वकीलहरूको दोस्रो प्रादेशिक सम्मेलनको उद्घाटन
समारोहका प्रमुख अतिथि माननीय महान्यायाधिवक्ता श्री अग्नि प्रसाद खरेलले दिनु भएको
उद्घाटन मन्तव्य

अनुसन्धानकर्ता प्रहरी र अभियोजनकर्ता सरकारी वकीलहरूको दोस्रो प्रादेशिक सम्मेलनको उद्घाटन
समारोहका अध्यक्षजू

नेपाल सरकारका सचिवजूहरु

नायब महान्यायाधिवक्ताजू

आमन्त्रित अतिथिजूहरु र सहभागी सरकारी वकील तथा प्रहरी कर्मचारीहरु ।

नेपालको फौजदारी न्याय प्रशासनको इतिहास नयाँ रूपमा अगाडि बढिरहेको छ । फौजदारी कानूनको आधुनिकीकरणले न्याय प्रशासनमा नविनता प्रदान गरेको छ । राजनीतिक व्यवस्थाको रूपान्तरणका लागि नयाँ संविधान जारी भएसँगै आर्थिक सामाजिक व्यवस्थामा परिवर्तन गर्दै मुलुकी संहिताहरु जारी भएका हुन् । संहिता कार्यान्वयनको एक वर्षको अवधि पुग्न लागेको समयमा महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयको समन्वयमा नेपाल प्रहरीले यो प्रादेशिक सम्मेलनको आयोजना गरेको छ । **सुदृढ फौजदारी न्याय प्रशासनको आधार, अनुसन्धानकर्ताको सरोकार** मूल नाराका साथ आयोजना गरिएको यो सम्मेलनले अनुसन्धानकर्ता प्रहरी र अभियोजनकर्ता सरकारी वकीलहरूलाई अपराध अनुसन्धान तथा अभियोजन कार्यमा खास गरी मुलुकी संहिताको कार्यान्वयनमा एकरूपता कायम गर्न सहयोग पुर्याउने छ भन्ने विश्वास व्यक्त गर्दछु । यो रचनात्मक कार्य गर्ने नेपाल प्रहरीको अग्रसरताकालागि हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

मुलुकी अपराध संहिता र मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता समेतका संहिताबद्ध नयाँ कानूनको कार्यान्वयनका लागि पूर्वतयारीदेखि हालसम्म पनि महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय र नेपाल प्रहरीले समन्वयपूर्वक गरेका प्रयासले सकारात्मक सन्देश दिएको छ । गत वर्षको सरकारी मुद्दाको सफलता प्रतिशत बृद्धिका लागि समेत यसले सहयोग पुर्याएको मान्न सकिन्छ । महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयको वार्षिक प्रतिवेदनले सरकारी मुद्दाको सफलताको प्रतिशत ७२.२८ प्रतिशत पुगेको देखिएको छ । यो सफलता प्रतिशत हालसम्म कै उच्च हो । यद्यपि यसमा अभै सुधार गर्न सबै पक्ष क्रियाशील हुनु पर्ने आवश्यकता छ । सबै तहका समन्वय समितिलाई क्रियाशील बनाउन सकियो भने सरकारी मुद्दाको सफलता अभि बृद्धि हुन सक्ने अवस्था रहन्छ ।

लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थामासमाज लोकतान्त्रिक संस्कृतिमा आउनु पर्दछ । राज्यका सबै अवयवहरु पनि लोकतान्त्रिक ढाचामा रूपान्तरित हुनु पर्दछ । निश्चय नै राजनीति परिवर्तन पछि राज्य व्यवस्थाप्रति जनताका अपेक्षाहरु बढेका छन् । महत्वाकांक्षा पनि बढेकाछन् । नागरिकहरुको चेतनाको स्तर पनि बढेको छ । अधिकारमुखी अवधारणा विकास भएको छ । चेतना र अधिकारको यो

अभिवृद्धिसँगै अपराध अनुसन्धान, अभियोजन र न्याय सम्पादन प्रक्रियामा नागरिक सहभागिता र निगरानी पनि बढेको छ । त्यसैले अब अपराध अनुसन्धान र अभियोजनलाई वैज्ञानिक र वस्तुगत प्रमाणमा आधारित बनाउनु पर्ने दायित्व बढेको छ । यो हाम्रो जिम्मेवारी पनि हो र यो अवसर पनि हो ।

मुलुकी अपराध संहिता र मुलकी फौजदारी कार्यविधि संहिताको कार्यान्वयनसँग मौलिक हक कार्यान्वयनसम्बन्धी कानूनहरु जोडिएकाछन् । खास गरी अपराध पीडितको हक र बालबालिकासम्बन्धी ऐनले गरेका व्यवस्था मुताविक अपराधको अनुसन्धान र अभियोजन कार्य अगाडि बढाउनु पर्ने कानूनी दायित्व हामीसँग रहेको छ । नयाँ कानूनहरुले दिएका जिम्मेवारी पूरा गर्नका लागि अनुसन्धान तथा अभियोजनको क्षेत्रका थप जनशक्ति आवश्यक देखिएको छ । संख्यात्मक आवश्यकताका साथै जनशक्तिको क्षमता विकासमा समेत गुणात्मक परिवर्तन गर्नु पर्ने आवश्यकता छ । वर्षेनी बढ्दै गएको कार्यबोभका अलावा संहिता कार्यान्वयनको क्रममा थप भएका कामहरु सम्पादन गर्नका लागि हाल कायम भएको जनशक्ति न्यून मात्र होइन अपर्याप्त नै रहेकोछ । कार्यबोभको समुचित व्यवस्थापन गर्न सकिएन भने अन्ततोगत्वा त्यसले कार्य सम्पादनको स्तरलाई नकारात्मक प्रभाव पार्दछ । अहिलेदेखि नै विशेष सजगता र सावधानीका साथ जनशक्ति विकास गर्न र भैरहेका जनशक्तिलाई उत्प्रेरित गर्न सरकारी वकील र प्रहरीको नेतृत्व साभा रूपमा क्रियाशील हुनु पर्ने समय आएको छ ।

संहिताको अभ्यासको सम्बन्धमा महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय र प्रहरी प्रधान कार्यालयबाट भएको संयुक्त अनुगमनले केही सकारात्मक सन्देश दिएको छ भने केही समस्याहरु पनि पहिचान गरिएको छ । खास गरी सजाय छुट सम्बन्धी व्यवस्थाको अभ्यासमा अनुसन्धानकर्ताबाट सिफारिस भई आएको देखिएको छैन । सो सम्बन्धमा सिफारिस गर्ने स्पष्ट आधारको अभाव रहेको भनी प्रतिक्रिया प्राप्त भएको छ । बालबालिकासंलग्न मुद्दामा अभिभावकको जिम्मा लगाउने वा संघ संस्थामा पठाउने अभ्यासलाई समेत कार्यान्वयनमा ल्याउन सकेको देखिएको छैन । अर्को तर्फ बालबालिका र पीडितको उमेर एकीन गर्ने विषयमा पनि नयाँ बालबालिका ऐन र बाल न्याय सम्पादन कार्यविधि नियमावलीका व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्न विशेष सचेतता अपनाउनु पर्ने आवश्यकता देखिएको छ ।

प्रतिवादीको पहिचान एकीन गर्न सहयोग पुग्ने आधिकारिक कागज प्रमाण बेगर नै अभियोग लगाउने अभ्यासले पटक पटक पहिचानको सम्बन्धमा प्रश्न उठ्ने गरेको छ । यो विषयमा न्यायालयले टिप्पणी गरिसक्दा पनि हामीले कार्य सम्पादनमा उल्लेख्य सुधार गर्न सकेको अवस्था छैन । अपराध अनुसन्धानमा वैज्ञानिक र वस्तुनिष्ठ प्रमाणको प्रशंग अबै ज्वलन्त छ । सावित्रीमुखी वयानमा आधारित अपराध अनुसन्धान भन्ने आरोपलाई अब खण्डन गर्न सक्नु पर्दछ । अपराध अनुसन्धानमा प्रमाण संकलन गरिने हो, सिर्जना गरिदैन भन्ने प्रमाण कानूनको अवधारणा कहिल्यै पुरानो हुन सक्दैन भन्ने तर्फ सबैको विशेष ध्यान पुग्नेछ भन्ने अपेक्षा छ । समयमा अनुसन्धान सम्पन्न गर्ने विषय अर्को महत्वपूर्ण सुधारको क्षेत्र हो । प्रतिवादी पक्राउ नपरेको अवस्थामा समेत अनुसन्धानलाई उत्तिकै

प्राथमिकतामा राखी प्रमाण संकलन गर्ने र समयमा नै त्यस्ता मुद्दा चल्ने नचल्ने निर्णय हुनु पर्ने आवश्यकता पनि देखिएको छ ।

प्रमाण संकलनमा प्राथमिकतापूर्वक विशेषज्ञको सेवा लिने, समयमा वैज्ञानिक परीक्षण प्रतिवेदन प्राप्त गर्ने, प्रतिवेदनमा स्पष्ट नभएको विषयमा विशेषज्ञबाट स्पष्ट गराउने दिशामा अनुसन्धान र अभियोजनको चरणमा थप अग्रसरता आवश्यक देखिएको छ । वैज्ञानिक परीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयको अग्रसरतामा नेपाल सरकारले यस वर्षको बजेटमा सबै प्रदेशमा प्रयोगशालाको विस्तार र यसै वर्ष दुई वटा प्रयोगशालाको स्थापनाको विषय कार्यान्वयनमा आएपछि सम्भवतः यो विषय केही सहज हुन सक्ने अपेक्षा राख्न सकिन्छ ।

कानूनले बाटो दिँदा दिँदै पनि सामान्य प्रकृतिका जरिवाना मात्र हुने कसूरको अनुसन्धानमा प्रतिवादीलाई धरौटी वा तारिख वा जमानतमा राख्ने व्यवस्थाप्रति अभ्यस्त हुन सकेको देखिएको छैन ।

अनुसन्धानबाट मुद्दा चलाउनका लागि पर्याप्त आधार कारण नभएका वा प्रमाण नभएका मुद्दा पनि मुद्दा चलाउने राय प्रकट गर्ने अभ्यास निरन्तर कायम भएको देखिएको छ । मुद्दा चल्ने नचल्ने निर्णयका लागि महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमा आएका मिसिल हेर्दा कतिपयमा अनुसन्धान कै समयमा म्याद समाप्त भइसकेको पाइएको छ । अनुसन्धानकर्ताको दायित्व सरकारी वकील कार्यालयमा राय पेश गरेपछि र अभियोजनकर्ताको दायित्व अदालतमा अभियोगपत्र दायर गरेपछि सम्पन्न हुन्छ भन्ने मान्यतालाई खण्डन गर्दै मुद्दाको अन्तिम निर्णयसम्म पनि अनुसन्धानकर्ता र अभियोजनकर्ताको दायित्व रहन्छ भन्ने अभ्यास विकास गर्न सक्नु पर्दछ । यो विषय एकापसमा दोष पन्छाउने वा आरोप लगाउने विषय होइन । मुद्दाको सफलतामा साभ्का सरोकार प्रकट गर्ने विषय हो । त्यसैले प्रमाणमा आधारमा चल्ने मुद्दा मात्रै चलाऔं । नचल्ने मुद्दा नचलाऔं । अपराध अनुसन्धानमा कुनै पनि प्रकारको आग्रह नराखौं । आफूले गरेको कामको जिम्मेवारी लिन सक्ने आधार र कारण सहित अभियोजनको निर्णय गरौं । यसले निश्चय नै सरकारी मुद्दाको सफलता बढाउन सहयोग गर्दछ ।

अपराध अनुसन्धानका लागि म्याद थप गर्दा आधार कारण खुलाउन नगरेको, सरकारी वकीलले समेत यो विषयलाई औपचारिकताको रूपमा मात्र लिएको, नियमावलीमा निर्धारण गरिएको ढाचालाई आधार लिई आधार र कारण बेगर म्याद थप माग गर्ने अभ्यासमा सुधारको आवश्यकता रहेको छ । जरुरी पक्राउ पूर्जाको अभ्यास र सो को अनुमोदनमा समेत सही रूपमा अभिलेखबद्ध हुन नसक्दा बन्दी प्रत्यक्षीकरणको रिटमा पटक पटक त्यस्ता विषय उठाइएको भए पनि कार्य सम्पादनमा उल्लेख्य सुधार आउन नसकेको विषयलाई गम्भीरतापूर्वक लिन आग्रह गर्दछु । कसूरको गम्भीरताका आधारमा सजाय निर्धारण हुने भएकोले अपराध अनुसन्धान देखि नै सो विषयमा विशेष ध्यान पुर्याउनु पर्ने देखिएको छ । स्वभाविक रूपमा कसूरको मात्रा अनुसार जति कठोर सजाय छ त्यति नै प्रमाणको पर्याप्तताको आवश्यकता पर्दछ । मुलुकी संहिताले परिकल्पना गरेको वैज्ञानिक र बस्तुगत अनुसन्धान र अभियोजनका लागि संस्थागत क्षमता र जनशक्ति विकासका लागि राज्यले प्राथमिकतापूर्वक लगानी बढाउनु पर्ने आवश्यकता छ । हामी यो विषयमा औचित्य सिद्ध गर्न सक्ने आधारसहित बस्तुगत रूपमा

अगाडि बढ्नु पर्ने देखिएको छ । अब नेपाल प्रहरीको अनुसन्धान कार्यमा संलग्न रहने जनशक्तिमा कानून अध्ययन गरेका व्यक्ति समेत रहनु पर्ने अवस्था देखिएको छ ।

निककै लामो समयको प्रयासपछि जारी भएका संहिताले गरेका कानूनी सुधारका विषयहरु कानून प्रणाली र समग्र फौजदारी न्याय प्रशासनको आधुनिकीकरण गर्ने दिशामा उन्मुख छन् । संहिताले समेटेका प्रत्येक दफाले बोकेका मूल्य अनुसार यसलाई कार्यान्वयन गर्नु पर्ने दायित्व र अवसर हामीसँग छ । कानूनी व्यवस्थाहरु फगत औपचारिकताका लागि बनाइदैनन् । बनाइनु पनि हुँदैन । कानून आफैमा स्वेच्छाचारी र निरंकुश नभएसम्म त्यसलाई विनाशर्त कार्यान्वयन गर्नु पर्ने दायित्व कानून कार्यान्वयन एकाइको हो । कानूनले जहिले पनि असल नियतलाई संरक्षण गर्दछ र बदनियतलाई दण्डित गर्दछ । फौजदारी न्यायको यो आधारभूत मान्यतालाई हामीले निशंकोच आत्मसात गर्नु पर्दछ । लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थामा कानूनी प्रबन्धहरु कुनै पनि खराब कामको रक्षा कवच हुँदैनन् । हुनु पर्दछ भनी कसैले दावी गर्ने अधिकार पनि रहदैन ।

महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयले प्रारम्भ गरेको सरकारी वकीलको विशिष्टीकरणको प्रक्रियाले दिएको सकारात्मक नतिजालाई नेपाल प्रहरीले पनि अनुसन्धानकर्ताको विकासका लागि अनुकरण गरिनु भन्ने सुझाव दिन चाहन्छु । प्रहरीले गरेको संस्थागत विशिष्टीकरणको अभ्यासलाई महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयले समेत अनुकरण गर्नेछ ।

मुलुकको सुशासनको मापन गर्ने एउटा परिसूचक अपराधको नियन्त्रण पनि हो । विश्वव्यापीकरणको प्रभावले आर्थिक सामाजिक जीवनमा ल्याएको परिवर्तनसँग अपराधको स्वरूप र तरिकामा परिवर्तन आएको छ । नयाँ नयाँ प्रकृतिका अपराधहरु विकास भइरहेका छन् । यो विषयलाई सम्बोधन गर्न अपराधको वेशलाइन सर्वेक्षण गरी फौजदारी कानूनमा सुधारका लागि सुझाव दिनका लागि समेत महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय र नेपाल प्रहरीले सहकार्य गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिएको छ । आगामी दिनमा त्यसतर्फ हाम्रा कार्यक्रमहरु लक्षित हुनु पर्दछ ।

शान्ति सुरक्षा कायम राख्ने र अपराध नियन्त्रण गर्ने कार्य राज्यको एकाधिकारको विषय हो । एकलौटी अधिकारक्षेत्रको विषय हो । तर यसमा हुने कुनै पनि प्रकारका त्रुटी वा जानी न जानी गरिने लापरवाही वा जानी जानी गरिने बदनियतले सिंगो राज्य व्यवस्थाप्रति नै नकारात्मक प्रभाव पार्न सक्दछ । विगतमा भएका केही अपराधजन्य घटनामा देखिएका केही अपवादमूलक कार्यले पारेको प्रभावको बारेमा हामी सबै परिचित नै छौं । त्यस्ता घटनाहरु अपवादको रूपमा पनि दोहोरिन दिनु हुँदैन ।

सुरक्षा र स्वतन्त्रता लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थामा उत्तिकै महत्वका विषय हुन् । सुरक्षा बेगरको स्वतन्त्रता र स्वतन्त्रता बेगरको सुरक्षा आफैमा अपूर्ण हुन्छन् । यो दृष्टिकोणले सुरक्षा संवेदनशीलतालाई ग्रहण गर्नु पर्दछ । कुनै पनि रूपको आलोचना वा टिप्पणीले संस्थागत सुधारका लागि मार्गदर्शन नै गर्दछ । तर त्यसका पनि सीमा हुन्छन् । परिधि हुन्छन् । दायरा हुन्छन् । त्यसलाई कुनै कोणबाट पनि उलंघन गर्ने प्रयास गरिनु हुँदैन । राज्य कमजोर बनाएर कोही पनि बलियो हुन सक्दैन । यो तहको

संवेदनशीलता सबै पक्षबाट विचार गरिने विश्वास प्रकट गर्दछ । त्यसैले वैयक्तिक स्वतन्त्रताको नियन्त्रण गर्नु राज्यको अपवादमूलक विषय हो । संविधान र कानूनले निर्धारण गरेको सीमा र संवेदनशीलता कहीं कतैबाट पनि उल्लंघन गरिनु हुँदैन । खास गरी सरकारले नागरिकको अभिभावकीय जिम्मेवारी लिएको सन्दर्भमा नागरिकको स्वतन्त्रता नियन्त्रण गर्ने विषयलाई उत्तिकै संवेदनशीलतापूर्वक अवलम्बन गरिने छ भन्ने ठानेको छ । अपराध अनुसन्धानकर्ताहरूले समेत यो विषयलाई गम्भीरतापूर्वक लिनु पर्दछ ।

पछिल्लो समय कसूरका प्रकार बढेकाछन् । कसूरदारको संख्या पनि बढेको छ । कसूरको प्रकृति र प्रवृत्ति फेरिएको छ । मुलुकी संहिताले विगतको भन्दा बढी सजाय गर्ने र धेरै अवधि थुनामा राख्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । तर कारागारको क्षमता त्यसको तुलनामा अपेक्षित रूपमा विस्तार हुन सकेको छैन । क्षमताभन्दा दोब्बर थुनुवा राख्नु पर्ने बाध्यात्मक अवस्थामा प्रहरी प्रशासन रहेको देखिएको छ । हिरासतमा रहेका व्यक्ति उपर मानवोचित व्यवहार भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी संविधानले सुम्पिएको हुँदा म आफैले स्थलगत रूपमा कारागार र हिरासतको अनुगमनमा जाँदा प्रहरीको हिरासत कक्षको स्तरोन्नति गरिनु पर्ने देखिएको छ । यद्यपि पछिल्ले समयमा बनेका कतिपय भवनहरूमा भने हिरासत कक्षको अवस्था राम्रो पनि देखिएको छ ।

बालबालिका संलग्न भएका मुद्दामा अनुसन्धानको क्रमदेखि नै संवेदनशीलतापूर्वक बाल मैत्री व्यवहार गरिनु पर्दछ । नयाँ बालन्याय सम्पादन कार्यविधि नियमावली जारी भएको छ । तपाईंहरू सबै बाल न्यायको अवधारणा र कानूनी व्यवस्था एवम् न्यायिक अभ्यासप्रति परिचित हुन अग्रसर हुनुहुनेछ भन्ने अपेक्षा राख्दछु । बाल सुधार गृह तथा बाल संरक्षण गृहको विस्तारका लागि सरोकारवाला निकायहरूसँग महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयले सहजीकरण गरिरहेको छ । प्रहरी मेरो साथी कार्यक्रम र समुदायमा सरकारी वकील कार्यक्रम मार्फत अनुसन्धानकर्ता प्रहरी र अभियोजनकर्ता सरकारी वकीलहरू समुदायमा जाने अभ्यासले सकारात्मक सन्देश दिएको छ । खास गरी फौजदारी कानूनको प्रचार प्रसार गर्ने माध्यमको रूपमा यी कार्यक्रमलाई अझै विस्तार गर्नु पर्ने देखिएको छ । यी कार्यक्रमहरूलाई संयुक्त रूपमा सञ्चालन गर्ने नवीन अभ्यासको प्रारम्भ गर्दा भन्ने राम्रो हुन सक्दछ ।

अपराध अनुसन्धानलाई प्रभावकारी बनाउन पछिल्लो समयमा नेपाल प्रहरीले गरेका प्रयासहरू सकारात्मक रहेकाछन् । साइबर ल्याव र साइबर व्यूरोको स्थापना, लागू औषध नियन्त्रण व्यूरोको क्रियाशीलता, मानव बेचबिखन नियन्त्रण व्यूरोको स्थापना लगायतका प्रयासहरूले अपराध अनुसन्धानमा विशिष्टीकृत एकाइहरू निर्माण भएको देखिन्छ । केन्द्रीय अनुसन्धान व्यूरो (सीआइवी) ले देखाएको सक्रियता पनि प्रशंसायोग्य रहेको छ । संस्थागत क्षमता विकाससँगै अपराध अनुसन्धानमा क्रियाशिल रहने जनशक्तिलाई पनि विशिष्टीकरण गर्दै लैजानु पर्ने तर्फ अब प्रयास प्रारम्भ गरिनु पर्दछ । महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयले सरकारी वकीलहरूलाई विषयगत आधारमा विशिष्टीकरण गर्ने प्रक्रिया प्रारम्भ गरेको छ । संवैधानिक कानून, संगठित अपराध निवारण कानून, राजस्व कानून र वैकिङ् कानून

समेतका विषयमा प्रशिक्षण सञ्चालन भइसकेकाछन् । व्यावसायिकता विकास गर्ने गराउने कुरामा संस्थागत प्रयास र सम्बन्धित जनशक्तिको अग्रसरता दुवै अपरिहार्य हुन्छन् ।

उत्प्रेरित र प्रोत्साहित जनशक्ति नै संस्थागत विकासका आधारशीला हुन् । अपराध अनुसन्धान र अभियोजनको जिम्मेवारी रहेका प्रहरी र सरकारी वकीलहरूलाई आफ्नो कार्य जिम्मेवारीप्रति गर्व गर्ने र प्रोत्साहित रूपमा कार्य गर्न सक्ने वातावरण निर्माण गर्न दुवै संस्थाहरूले साझा प्रयास गर्नु पर्ने आवश्यकता छ । सरकारी वकीलहरूको सेवालार्इ निजामती कर्मचारीभन्दा भिन्न व्यावसायिक सेवाको रूपमा विकास गर्दै “व्यावसायिक सरकारी वकील बनाउने कार्यमा” महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयको तर्फबाट विशेष प्रयास भइरहेको व्यहोरा यहाँहरु सबैमा जानकारी गराउन चाहन्छु ।

संविधानले अपराध पीडितको हकलाई मौलिक हकको रूपमा प्रत्याभूत गरेको छ । मुलुकी अपराध संहिता र मुलुकी फौजदारी संहिता एवम् अपराध पीडित संरक्षण ऐनले पनि अपराध अनुसन्धानदेखि न्याय सम्पादन प्रक्रिया एवम् फैसला कार्यान्वयनमा समेत पीडितको सहभागिता रहने व्यवस्था गरेको छ । राज्यले अपराध पीडितप्रति गरेको यो प्रतिबद्धतालाई व्यवहारमा रूपान्तरण गर्ने प्राथमिक जिम्मेवारी अनुसन्धानकर्ता र अभियोजनकर्तामा रहेको छ । यो दायित्वलाई कुनै पनि कारण देखाएर पन्छाउन मिल्दैन । साँच्ची कै पीडितले विश्वास गर्ने वातावरण निर्माण गरी न्याय सम्पादन प्रक्रियाप्रति पीडितको भरोसा र विश्वास जगाउने जिम्मेवारी हामीले निर्वाह गर्नु पर्नेछ ।

तीन वर्षअघि सम्पन्न भएको नेपालका अनुसन्धानकर्ता प्रहरी र अभियोजनकर्ता सरकारी वकीलहरूको पहिलो राष्ट्रिय सम्मेलनले सहकार्य र समन्वयको कार्यलाई अगाडि बढाउन सहयोग पुगेको महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयको संस्थागत अनुभूति म सबैमा साट्न चाहन्छु । आगामी आर्थिक वर्षमा अनुसन्धानकर्ता र अभियोजनकर्ताको दोस्रो सम्मेलन गर्ने गरी प्रारम्भिक काम भइरहेको व्यहोरा समेत जानकारी गराउन चाहन्छु । अपराध अनुसन्धान र अभियोजनलाई प्रभावकारी बनाउन नेपाल प्रहरीसँग सरकारी वकीलको समन्वय र सहकार्यको निरन्तरताको समेत कामना गर्दछु ।

अन्त्यमा,

प्रमुख अतिथिको रूपमा सम्मेलनको उद्घाटन गर्ने अवसरका लागि नेपाल प्रहरीलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । सम्मेलनमा छलफल गर्न समावेश भएका विषयहरु अपराधको अनुसन्धान र अभियोजनलाई प्रभावकारी दिशामा लक्षित छन् । सम्मेलनका सहभागीहरूले कार्यक्षेत्रमा आइपरेका समस्या र चुनौतीका बारेमा खुलेर छलफल गरी सुधारका लागि उपयुक्त प्रस्तावहरु पारित गर्नु हुनेछ भन्ने अपेक्षा राख्दै सम्मेलनको पूर्ण सफलताको कामना गर्दछु ।

२०७६ साल जेठ ३१ गते, काठमाडौं ।